

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี และ ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการจัดการกำไร โดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ ของผู้บริหารเป็นตัวแทนของการจัดการกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการจัดการกำไรที่ใช้ข้อมูลจากงบการเงินประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่คำนวณจากการใช้แนวคิดในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals) ทั้งหมด 2 แนวคิด คือ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิด กระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) โดยทำการวิเคราะห์ทีละครั้งแยกจากกัน สำหรับ แนวคิดในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดทั้ง 2 แนวคิดนั้น ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 3 จากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกเป็น 2 ส่วนดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาในภาพรวม

4.1.1.1 ลักษณะเบื้องต้นของประชากร

4.1.1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมานในภาพรวม

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี และ ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลย พินิจของผู้บริหารในภาพรวม โดยในการวิเคราะห์จะทำการทดสอบความสัมพันธ์ทั้งใน กรณีที่การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารคำนวณโดยใช้ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด โดยจะทำการวิเคราะห์ที ละครั้งแยกจากกัน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอสรุปถึงข้อตกลงเกี่ยวกับสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต่างๆ เป็นลำดับแรก เนื่องจากสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต้องใช้ในการวิเคราะห์ หนึ่งเพื่อให้

เกิดความเข้าใจในสัญลักษณ์ และความหมายของตัวแปรต่างๆ ผู้วิจัยจึงนำเสนอไว้ในตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 สรุปสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปร

สัญลักษณ์	ความหมาย
ตัวแปรที่สนใจศึกษา	
AUDCH	การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท (วัดค่าโดยให้ 0 = บริษัทมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในแบบอื่นๆ นอกเหนือจาก การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจาก Big 4 เป็น Non-Big 4 1 = บริษัทมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจาก Big 4 เป็น Non-Big 4)
PRIOR	ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน (วัดค่าโดยให้ 0 = ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นแบบไม่มี เงื่อนไข รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรคเน้นในเรื่อง อื่นๆ ที่ไม่ใช่เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง และ 1 = ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นแบบที่ เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรคเน้น เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง)
ตัวแปรควบคุม	
Δ CEO	การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (วัดค่าโดยให้ 0 = ไม่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร 1 = มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร)
ACINDEP	สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ (วัดค่าโดยใช้อัตราส่วนระหว่างจำนวนคณะกรรมการ ตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระกับคณะกรรมการตรวจสอบ ทั้งหมด)
GROWTH	อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (วัดค่าโดย $\text{GROWTH} = \frac{\text{Asset}_t - \text{Asset}_{t-1}}{\text{Asset}_{t-1}}$)

สัญลักษณ์	ความหมาย
ตัวแปรควบคุม (ต่อ)	
ΔCFO	การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ (วัดค่าโดย $\Delta\text{CFO} = \frac{\text{CFO}_t - \text{CFO}_{t-1}}{\text{Asset}_{t-1}}$)
LEV	อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน (วัดค่าโดยนำหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวม)
SIZE	ขนาดของบริษัท (วัดค่าโดยใช้ Natural log ของสินทรัพย์ทั้งหมด)
ตัวแปรตาม	
DCA_{BS}	การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (วัดค่าโดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด)
DCA_{CF}	การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (วัดค่าโดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด)
อื่นๆ	
ϵ	ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแบบ

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาในภาพรวม

4.1.1.1 ลักษณะเบื้องต้นของประชากร

การรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้มีประชากรเบื้องต้นจำนวน 206 งบการเงิน ซึ่งเป็นงบการเงินประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทุกกลุ่มอุตสาหกรรมในระหว่างปี 2544 - 2549 (ระยะเวลา 6 ปี) ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ กลุ่มธนาคาร และ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีรายการสินทรัพย์และหนี้สินที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนั้นจึงไม่รวมกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว

เป็นประชากรในการศึกษาครั้งนี้ จากจำนวนประชากรเบื้องต้น 206 งบการเงิน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของประชากรที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลได้ร้อยละ 97.09 (200 งบการเงิน) ของประชากรเบื้องต้น ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 2.91 (6 งบการเงิน) แบ่งเป็นประชากรที่มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือ ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ ทั้งในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี รวมทั้งไม่มีข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการศึกษาเป็นต้น ดังแสดงในตาราง 4.2

ตาราง 4.2 ลักษณะเบื้องต้นของประชากร

รายการ	จำนวน (งบการเงิน)	ร้อยละ
ประชากรเบื้องต้น	206	100
ประชากรที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์	6	2.91
ประชากรที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี และมีความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล	200	97.09
รวม	206	100

4.1.1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรต่างๆ ในส่วนนี้สามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วนหลักๆ คือ (1) ตัวแปรที่สนใจศึกษา (2) ตัวแปรควบคุม และ (3) ตัวแปรตาม โดยผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่และร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งสามารถนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

4.1.1.2.1 ตัวแปรที่สนใจศึกษา

ตัวแปรที่สนใจศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท และความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานสามารถนำเสนอได้ดังนี้

การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท

จากจำนวนประชากร 200 งบการเงิน พบว่ามีบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big 4) เป็นจำนวนร้อยละ 19.50 (39 งบการเงิน) ในขณะที่มีบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในแบบอื่นๆ นอกเหนือจากการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big 4) เป็นจำนวนร้อยละ 80.50 (161 งบการเงิน) (ดังแสดงในตาราง 4.3) แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมแล้วบริษัทต่างๆ (ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา) มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big 4) เป็นจำนวนไม่มาก ซึ่งเนื่องมาจากการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big 4) อาจนำไปสู่การเพ่งเล็ง หรือพิจารณาเป็นพิเศษของหน่วยงานกำกับดูแล หรือผู้ใช้งบการเงินอื่นๆ ซึ่งอาจกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินเหล่านั้น เนื่องจากขนาดของสำนักงานสอบบัญชีก็มีผลต่อความมั่นใจของผู้ลงทุน และผู้ใช้งบการเงินอื่นๆ ถึงแม้ว่าจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจะสูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีอื่นก็ตาม

ตาราง 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานของการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท

การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท	ความถี่	ร้อยละ
เปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big 4)	39	19.50
เปลี่ยนผู้สอบบัญชีในแบบอื่นๆ นอกเหนือจาก การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big 4) ¹	161	80.50
รวม	200	100.00

¹ การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในแบบอื่นๆ ประกอบด้วย

- (1) เปลี่ยนจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 อันดับแรก (Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 อันดับแรก (Big 4) หรือ
- (2) เปลี่ยนจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 อันดับแรก (Big 4) หรือ
- (3) เปลี่ยนจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-Big 4)

ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน

จากจำนวนประชากร 200 งบการเงิน พบว่ามีบริษัทที่ได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณคดีในเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ใช่เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 67 (134 งบการเงิน) ในขณะที่บริษัทที่ได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณคดีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องอยู่เพียงร้อยละ 33 (66 งบการเงิน) (ดังแสดงในตาราง 4.4) ซึ่งในจำนวนนี้สามารถแยกออกเป็นแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณคดีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องเป็นร้อยละ 14 (28 งบการเงิน) แบบไม่มีเงื่อนไขเป็นร้อยละ 10 (20 งบการเงิน) แบบไม่แสดงความเห็นเนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องเป็นร้อยละ 7 (14 งบการเงิน) และแบบไม่แสดงความเห็น เนื่องจากถูกจำกัดขอบเขต และมีปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องเป็นร้อยละ 2 (4 งบการเงิน) (ดังแสดงในตาราง 4.5) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทที่ทำการศึกษานี้ส่วนมากแล้วจะได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาพรวมของประชากรที่ทำการศึกษานี้ไม่มีปัญหาในการจัดทำรายงานทางการเงิน หรือการเลือกใช้นโยบายบัญชีที่ขัดแย้งต่อความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีจนทำให้ได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป

ตาราง 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานของความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน

ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน	ความถี่	ร้อยละ
ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณคดีในเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ใช่เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง	134	67
ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณคดีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง	66	33
รวม	200	100.00

ตาราง 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานแยกตามประเภทของความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน

ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน	ความถี่	ร้อยละ
แบบไม่มีเงื่อนไข รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณเน้นในเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ใช่เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง	134	67
แบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณเน้นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง	28	14
แบบมีเงื่อนไข	20	10
แบบไม่แสดงความเห็นเนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง	14	7
แบบไม่แสดงความเห็น เนื่องจากถูกจำกัดขอบเขต และมีปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง	4	2
รวม	200	100.00

4.1.1.2.2 ตัวแปรควบคุม

ตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย (1) การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (2) สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ (3) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (4) การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ (5) อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน และ (6) ขนาดของบริษัท โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานสามารถนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

จากประชากร 200 งบการเงิน พบว่ามีบริษัทที่ไม่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารสูงถึงร้อยละ 85 (170 งบการเงิน) ในขณะที่มีบริษัทที่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารอยู่เพียงร้อยละ 15 (30 งบการเงิน) (ดังแสดงในตาราง 4.6) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมแล้วบริษัทต่างๆ (ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา) มีการเปลี่ยนแปลงประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีอำนาจเต็มในการบริหารองค์กรเป็นจำนวนไม่มาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารบ่อยๆ อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของบริษัท ซึ่งอาจกระทบต่อความมั่นใจของผู้ลงทุน รวมถึงผู้ร่วมค้า และพนักงานภายในองค์กรอีกด้วย

ตาราง 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานของการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	ความถี่	ร้อยละ
ไม่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	170	85
มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	30	15
รวม	200	100.00

สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ

จากจำนวนประชากร 200 งบการเงิน พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทโดยส่วนใหญ่ทุกคนมีความเป็นอิสระ (คิดเป็นร้อยละ 46 หรือ 92 งบการเงิน) (Max) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วประชากรมีสัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบเท่ากับร้อยละ 62.98 (Mean) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่มีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ แต่อย่างไรก็ตามมีบางบริษัทที่คณะกรรมการตรวจสอบบางคนไม่มีความเป็นอิสระ ซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ 22 (44 งบการเงิน) (Min) (ดังแสดงในตาราง 4.7)

อัตราการเติบโตของสินทรัพย์

จากจำนวนประชากร 200 งบการเงิน พบว่าอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ของประชากรโดยเฉลี่ยแล้วมีค่าอยู่ที่ 7.37 % (Mean) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าบางประชากรมีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์อยู่ที่ -89.42 % ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำที่สุด (Min) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่านอกจากไม่มีการเติบโตในสินทรัพย์แล้ว ยังมีสินทรัพย์ที่ลดลงอีกด้วย ในทางตรงกันข้ามบางประชากรมีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์สูงถึง 622.50 % (Max) แสดงว่าเป็นบริษัทที่มีการเติบโตของสินทรัพย์อยู่ในระดับสูง โดยข้อมูลในส่วนนี้มีการกระจายของข้อมูล (Standard Deviation) เท่ากับ 0.50310 (ดังแสดงในตาราง 4.8) แสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่เป็นประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วยบริษัทที่มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ที่เป็นลบหรือไม่มีการเติบโตในสินทรัพย์ และบริษัทที่มีการเติบโตของสินทรัพย์ในจำนวนเล็กน้อยแตกต่างกัน

ตาราง 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานของสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ

สัดส่วนความเป็นอิสระ* (%)	ความถี่	ร้อยละ		
0.00	44	22.0		
20.00	1	0.5		
25.00	3	1.5		
33.33	20	10.0		
50.00	3	1.5		
66.67	35	17.5		
75.00	2	1.0		
100.00	92	46.0		
รวม	200	100.0		
Min	Max	Mean	Mode	Standard Deviation
0.00	100.00	62.98	100.00	40.451761

* สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ = จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ / จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

ตาราง 4.8 ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (ร้อยละ)

จำนวน 200 งบการเงิน			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
-89.42	622.50	7.37	0.50310

การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์

จากจำนวนประชากร 200 งบการเงิน พบว่าการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ของประชากรโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ -0.03 % (Mean) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าบางงบการเงินมีการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์อยู่ที่ -43.33 % ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำที่สุด (Min) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่านอกจากไม่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น หรือเติบโตขึ้นแล้ว ยังมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ลดลงอีกด้วย ในทางตรงกันข้ามบางงบการเงินมีการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์เป็นจำนวน 30.77 % (Max) แสดงว่าเป็นบริษัทที่มีการเติบโต

หรือมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น โดยข้อมูลในส่วนนี้มีการกระจายของข้อมูล (Standard Deviation) เท่ากับ 0.11855 (ดังแสดงในตาราง 4.9) แสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่เป็นประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วยบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ที่เป็นลบ หรือไม่มีการเติบโต หรือเพิ่มขึ้นในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และบริษัทที่มีการเติบโตของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ในจำนวนมากน้อยแตกต่างกัน

ตาราง 4.9 ค่าสถิติพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ (ร้อยละ)

จำนวน 200 งบการเงิน			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
-43.33	30.77	-0.03	11.86

อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน

จากจำนวนประชากร 200 งบการเงิน พบว่าอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน ซึ่งคำนวณโดยนำหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวมของประชากรโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ 69.69 % (Mean) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าบางงบการเงินมีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์นี้อยู่ที่ 0.05 % ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำมาก (Min) แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีความเสี่ยงต่อการชำระหนี้ในระยะยาวอยู่ในระดับต่ำ หรืออาจกล่าวได้ว่าบริษัทมีความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับต่ำเนื่องจากมีหนี้สินต่ำ ในทางตรงกันข้ามบางงบการเงินมีหนี้สินเป็นจำนวนสูงถึง 16 เท่า ของสินทรัพย์รวม (1,616.34 %) (Max) แสดงว่าเป็นบริษัทที่มีความเสี่ยงต่อการชำระหนี้ในระยะยาว และความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับสูงเนื่องจากมีหนี้สินสูง โดยข้อมูลในส่วนนี้มีการกระจายของข้อมูล (Standard Deviation) เท่ากับ 1.41552 ดังที่แสดงในตาราง 4.10 แสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่เป็นประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากบริษัทมีความสามารถในการชำระหนี้ในระยะยาว

ตาราง 4.10 ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน (ร้อยละ)

จำนวน 200 งบการเงิน			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
0.05	1,616.34	69.69	1.41552

ขนาดของบริษัท

จากจำนวนประชากร 200 งบการเงิน พบว่าขนาดของงบการเงินที่เป็นประชากร ซึ่งวัดค่าจากค่า Log ของจำนวนสินทรัพย์รวม โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ 9.34077 (2,191.63 ล้านบาท) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าบางบริษัทมีขนาดของบริษัทอยู่ที่ 7.45818 (28.72 ล้านบาท) ซึ่งเป็นบริษัทที่มีขนาดเล็กที่สุด (Min) ในทางตรงกันข้าม บางบริษัทมีขนาดของบริษัทอยู่ที่ 11.30768 (203,084.48 ล้านบาท) ซึ่งเป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่สุด (Max) (ดังแสดงในตาราง 4.11) แสดงให้เห็นว่าขนาดของประชากรที่วัดจากจำนวนสินทรัพย์รวมส่วนใหญ่แล้วเป็นบริษัทขนาดกลาง และมีขนาดไม่แตกต่างกันมากนัก

ตาราง 4.11 ค่าสถิติพื้นฐานของขนาดของบริษัท

จำนวน 200 งบการเงิน			
Min	Max	Mean	Standard Deviation
7.45818	11.30768	9.34077	0.55998

4.1.1.2.3 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามสำหรับการศึกษาคั้งนี้ คือ การจัดการกำไรโดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่คำนวณได้จากการใช้แนวคิดในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดทั้ง 2 แนวคิด คือ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด โดยทำการวิเคราะห์ทีละครั้งแยกจากกัน

จากจำนวนประชากร 200 งบการเงิน พบว่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่คำนวณโดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด มีค่าโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.019013 (Mean) แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าประชากรที่มีค่าของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นจำนวนต่ำสุด (Min) ตามแนวคิดนี้มีค่าอยู่ที่ -1.35645 ในทางตรงกันข้ามประชากรที่มีค่าของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นจำนวนสูงที่สุด (Max) ตามแนวคิดนี้มีค่าอยู่ที่ 0.54108 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.848738 ดังแสดงในตาราง 4.12

ส่วนรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่คำนวณโดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) ในส่วนของการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด มีค่าโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.037866 (Mean) แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ประชากรที่มีค่าของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นจำนวนต่ำสุด (Min) ตามแนวคิดนี้มีค่าอยู่ที่ -1.37545 ในทางตรงกันข้ามประชากรที่มีค่าของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นจำนวนสูงที่สุด (Max) ตามแนวคิดนี้มีค่าอยู่ที่ 1.23334 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.426067 (ตาราง 4.12)

ตาราง 4.12 ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

รายการ	Min	Max	Mean	Standard Deviation
1. รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่คำนวณโดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด (DCA_{BS})	-1.35645	0.54108	0.019013	0.848738
2. รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่คำนวณโดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด (DCA_{CF})	-1.37545	1.23334	0.037866	0.426067

จากค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ที่คำนวณโดยใช้แนวคิดทั้ง 2 แนวคิด คือ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดของประชากรของการวิจัยนี้ได้แสดงไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารทั้งในทิศทางที่ทำให้กำไรต่ำลง และสูงขึ้น ซึ่งการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในทิศทางที่ทำให้กำไรต่ำลงนั้น อาจเนื่องมาจากผลประโยชน์ด้านภาษีที่บริษัทจะได้รับ ส่วนการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในทิศทางที่ทำให้กำไรสูงขึ้นนั้น บริษัทอาจต้องการให้ผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะนักลงทุนมีความ

เชื่อมั่นในฐานทางการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัท รวมทั้งความสามารถในการดำเนินงาน ต่อเนื่องของบริษัท

รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่คำนวณได้จากการใช้แนวคิดในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดทั้ง 2 แนวคิด ที่แสดงข้างต้นผู้วิจัยนำมาจากข้อมูลดิบโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงเครื่องหมาย (Absolute Value) เพื่อให้สามารถนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้ได้อย่างชัดเจน แต่ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานที่จะนำเสนอในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะใช้ค่าในส่วน ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่คำนวณได้จากการใช้แนวคิดในการคำนวณ รายการคงค้างทั้งหมดทั้ง 2 แนวคิด ที่ไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี และความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการ จัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแล้วพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน ระหว่างตัวแปรดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมานในภาพรวม

การนำเสนอผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมานในส่วนนี้จะใช้เทคนิคการ วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นเครื่องมือทางสถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลายตัวแปร (Multivariate Statistics) โดยใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระหลายๆ ตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว ซึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบเงื่อนไขการ วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ และพบว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ทุกประการดังที่ได้แสดง ไว้ในภาคผนวก ซึ่งมีเงื่อนไขต่างๆ ดังนี้ (1) ความคาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงปกติ (2) ค่าเฉลี่ยของการคาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e)=0$ (เงื่อนไขข้อนี้เป็นจริงเสมอ) (3) ค่าแปรปรวน ของความคาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e)=\sigma_e^2$ (4) e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน ; $i \neq j$ นั่น คือ covariance $(e_i, e_j) = 0$ (5) ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระกันหรือไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทและ ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการจัดการกำไร โดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ ของผู้บริหารเป็นตัวแทนของการจัดการกำไร ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาครั้งนี้ การ จัดการกำไรที่สนใจศึกษา ประกอบด้วย การจัดการกำไรที่คำนวณได้จากการใช้แนวคิดในการ คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดทั้ง 2 แนวคิด คือ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับแนวคิดในการคำนวณรายการคง ค้างทั้งหมดทั้ง 2 แนวคิดนั้น ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 3

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทและความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการจัดการกำไรในภาพรวมนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวแบบ แล้วจึงนำเสนอผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สำหรับในแต่ละส่วนซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลักๆ ได้ดังนี้

ก) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ข) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ค) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ง) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท และ ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการจัดการกำไรในภาพรวม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท และความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการจัดการกำไรในภาพรวมนี้จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) สำหรับการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน โดยมีตัวแบบการวิจัย (ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3) ดังนี้

ตัวแบบที่ 1

$$DCA_{BS} = \beta_0 + \beta_1(AUDCH_t) + \beta_2(PRIOR_t) + \beta_3(\Delta CEO_t) + \beta_4(\Delta ACINDEP_t) + \beta_5(GROWTH_t) + \beta_6(\Delta CFO_t) + \beta_7(LEV_t) + \beta_8(SIZE) + \varepsilon_t$$

ตัวแบบที่ 2

$$DCA_{CF} = \beta_0 + \beta_1(AUDCH_t) + \beta_2(PRIOR_t) + \beta_3(\Delta CEO_t) + \beta_4(\Delta ACINDEP_t) + \beta_5(GROWTH_t) + \beta_6(\Delta CFO_t) + \beta_7(LEV_t) + \beta_8(SIZE) + \varepsilon_t$$

โดย

ตัวแปรตาม

DCA_{BS}	คือ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่ใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด
DCA_{CF}	คือ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่ใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ตัวแปรอิสระ

AUDCH	คือ การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท
PRIOR	คือ ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน

ตัวแปรควบคุม

ΔCEO	คือ การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
ACINDEP	คือ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ
GROWTH	คือ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์
ΔCFO	คือ การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดเมื่อเทียบกับสินทรัพย์
LEV	คือ อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน
SIZE	คือ ขนาดของบริษัท

ส่วนการวิเคราะห์จะทำแยกเป็น 2 ครั้ง โดยครั้งแรกจะคำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด ส่วนครั้งที่ 2 จะคำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

4.2.1.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด โดยมีตัวแบบการวิจัย ดังนี้

ตัวแบบที่ 1

$$DCA_{BS} = \beta_0 + \beta_1(AUDCH_t) + \beta_2(\Delta CEO_t) + \beta_3(\Delta ACINDEP_t) + \beta_4(GROWTH_t) + \beta_5(\Delta CFO_t) + \beta_6(LEV_t) + \beta_7(SIZE_t) + \varepsilon_t$$

ตาราง 4.13 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง (Predicted relation)	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Errors)	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)	p-value
Constant	None	1.191	0.915	-	0.195
AUDCH	+	-0.068	0.135	-0.033	0.615
ΔCEO	+	-0.019	0.152	-0.008	0.899
ACINDEP	+	0.0000631	0.001	0.003	0.962
GROWTH	+	0.036	0.106	0.022	0.734
ΔCFO	+	-0.539	0.446	-0.078	0.228
LEV	+	0.257	0.038	0.442	0.000***
SIZE	+	-0.124	0.096	-0.084	0.199

*** ปังบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จำนวนประชากร = 200 งบการเงิน

$R = 0.467$, $R^2 = 0.218$, Adjusted $R^2 = 0.190$

p-value ของตัวแบบ = 0.000

จากตาราง 4.13 ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ผลการทดสอบความสัมพันธ์โดยแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ความเหมาะสมของตัวแบบ และ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1.1.1 ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 1 ซึ่งใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

จากตาราง 4.13 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value² เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) จากผลการทดสอบจึงทำให้สามารถสรุปได้ว่าการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระทั้งหมด 7 ตัวแปร เมื่อพิจารณาถึงค่า Adjusted R² = 0.190 สามารถอธิบายได้ว่าร้อยละ 19 ของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ดังที่แสดงในแบบจำลองการวิจัยข้างต้น

4.2.1.1.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

จากตาราง 4.13 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ที่ว่า:

สมมติฐานที่ 1

H₁₀: การจัดการกำไรไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

H_{1a}: การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

การพิจารณาผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในส่วนนี้จะใช้ค่า p-value ในการพิจารณาเช่นเดียวกัน แต่จะพิจารณาแยกเป็นแต่ละตัวแปร จากตาราง 4.13 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวัง คือ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ และอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน ส่วนการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง โดยอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์ไป

² หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของตัวแบบนั้นจะใช้ค่า p-value ในการพิจารณา โดยตัวแบบที่มีค่า p-value ที่น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) จะแสดงว่าการจัดการกำไรที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแปรตามของงานวิจัยขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่ปรากฏในแบบ

ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากมีค่า β เป็นบวก หรืออาจกล่าวได้ว่าถ้าบริษัทมีอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินสูง (บริษัทมีหนี้สินรวมสูง) จะมีแนวโน้มที่บริษัทจะทำการจัดการกำไรสูงขึ้น หรือในทางตรงกันข้ามถ้าบริษัทมีหนี้สินรวมต่ำ ก็มีแนวโน้มที่บริษัทจะทำการจัดการกำไรต่ำลง หรือไม่ทำการจัดการกำไร และอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของผู้บริหารได้เพียงร้อยละ 19 เนื่องจากอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญ

ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ส่วนตัวแปรอื่นซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร) อย่างมีนัยสำคัญ และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี ดังนั้นจึง ปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย เนื่องจากไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในกรณีใดก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ดังที่ปรากฏในการทดสอบค่าสถิติข้างต้น

ผลการทดสอบตัวแปรควบคุม พบว่าตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางที่คาดหวัง ได้แก่ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ และอัตราส่วนทางการเงิน ส่วนตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับที่คาดหวัง ได้แก่ การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท ส่วนตัวแปรควบคุมที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) คือ อัตราส่วนทางการเงิน แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนทางการเงินแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางการเงินของบริษัทว่าบริษัทมีแหล่งเงินทุนจากไหนบ้าง ถ้าอัตราส่วนทางการเงินนี้มีค่าสูงกว่า 0.50 แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีแหล่งเงินทุนมาจากหนี้สินเป็นส่วนมากจึงทำให้บริษัทเกิดความเสี่ยงในการบริหารเงินทุน และการดำเนินงาน รวมถึงอาจเกิดปัญหาสภาพคล่อง และการดำเนินงานต่อเนื่องได้ จึงอาจทำให้บริษัทมีการจัดการกำไร เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะผู้ลงทุนมีความเชื่อมั่นในบริษัท

4.2.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท
กับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach)
สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash
Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด โดยมีตัวแบบการวิจัย ดังนี้

ตัวแบบที่ 2

$$DCA_{CF} = \beta_0 + \beta_1(AUDCH_t) + \beta_2(\Delta CEO_t) + \beta_3(\Delta ACINDEP_t) + \beta_4(GROWTH_t) + \beta_5(\Delta CFO_t) + \beta_6(LEV_t) + \beta_7(SIZE_t) + \varepsilon_t$$

ตาราง 4.14 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทกับการ
จัดการกำไร โดยใช้แนวกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณ
รายการคงค้างทั้งหมด

ตัวแปร	ทิศทาง ความสัมพันธ์ ที่คาดหวัง (Predicted relation)	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ โดยประมาณ (β)	ค่า คลาดเคลื่อน มาตรฐาน (Standard Errors)	ค่า สัมประสิทธิ์ ความถดถอย มาตรฐาน (Beta)	p-value
Constant	None	1.150	0.480	-	0.017
AUDCH	+	-0.038	0.071	-0.037	0.519
ΔCEO	+	-0.015	0.080	-0.013	0.854
ACINDEP	+	0.000	0.001	0.041	0.556
GROWTH	+	0.036	0.056	0.045	0.517
ΔCFO	+	-0.978	0.234	-0.287	0.000***
LEV	+	0.003	0.020	0.012	0.869
SIZE	+	-0.111	0.050	-0.153	0.030***

*** บ่งบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จำนวนประชากร = 200 งบการเงิน

$R = 0.328$, $R^2 = 0.108$, Adjusted $R^2 = 0.075$

p-value ของตัวแบบ = 0.002

จากตาราง 4.14 ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ผลการทดสอบความสัมพันธ์โดยแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ความเหมาะสมของตัวแบบ และ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1.2.1 ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 2 ซึ่งใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

จากตาราง 4.14 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value เท่ากับ 0.002 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) จากผลการทดสอบจึงทำให้สามารถสรุปได้ว่าการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร เมื่อพิจารณา ค่า Adjusted $R^2 = 0.075$ สามารถอธิบายได้ว่าเพียงร้อยละ 7.50 ของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวข้างต้น

4.2.1.2.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

จากตาราง 4.14 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ที่ว่า:

สมมติฐานที่ 1

H_{10} : การจัดการกำไรไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

H_{1a} : การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

การพิจารณาผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในส่วนนี้จะใช้ค่า p-value ในการพิจารณาเช่นเดียวกัน แต่จะพิจารณาแยกเป็นแต่ละตัวแปร จากตาราง 4.14 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวัง คือ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ และอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน ส่วนการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุโดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) โดยการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับ

ดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางผกผัน เนื่องจากมีค่า β เป็นลบ หรืออาจกล่าวได้ว่าถ้าบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานสูงขึ้น จะมีแนวโน้มว่าบริษัทจะทำการจัดการกำไรที่ต่ำลง หรือไม่ทำการจัดการกำไร ในทางตรงกันข้ามถ้าบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานลดลง จะมีแนวโน้มว่าบริษัทจะทำการจัดการกำไรที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ถ้าบริษัทมีขนาดใหญ่จะมีแนวโน้มที่บริษัทจะทำการจัดการกำไรที่ต่ำลง หรือทำได้ยากขึ้น ในทางกลับกันถ้าบริษัทมีขนาดเล็กกว่าจะมีแนวโน้มที่บริษัทจะทำการจัดการกำไรที่สูงขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ความถดถอยมาตามฐานพบว่าการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์เป็นตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามมากที่สุด (Beta = -0.978) ส่วนขนาดของบริษัทเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามเป็นลำดับรองลงมา (Beta = -0.111) แต่อย่างไรก็ตามโดยรวมแล้วตัวแบบนี้สามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของผู้บริหารได้เพียงร้อยละ 7.50 เท่านั้น

ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ส่วนตัวแปรอื่นซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ และอัตราส่วนทางการเงิน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร) อย่างมีนัยสำคัญ และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี ดังนั้นจึง ปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย เนื่องจากไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในกรณีใดก็ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการกำไร เช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุโดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ผลการทดสอบตัวแปรควบคุม พบว่าตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางที่คาดหวัง ได้แก่ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ และอัตราส่วนทางการเงิน ส่วนตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับที่คาดหวัง ได้แก่ การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท ส่วนตัวแปรควบคุมที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05) คือ การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท ซึ่งแตกต่างจากผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด การที่ตัวแปรการ

เปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) เนื่องจาก ถ้าบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น (การเติบโต) ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีความสามารถในการจัดหาเงินจากการดำเนินงานหลักของบริษัท และมีแนวโน้มที่จะสามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้ จึงไม่จำเป็นต้องทำการจัดการกำไรเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเชื่อถือในบริษัท แต่อีกนัยหนึ่ง ถ้าบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ลดลง (ไม่มีการเติบโต) ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อาจเป็นสัญญาณว่าบริษัทไม่มีความสามารถในการทำกำไร หรืออาจกล่าวได้ว่าบริษัทไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่อง ซึ่งจะกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะผู้ลงทุน บริษัทจึงอาจจำเป็นต้องทำการจัดการกำไรเพื่อให้ภาพพจน์ของบริษัทดูน่าเชื่อถือขึ้น ส่วนการที่ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ก็เนื่องมาจากบริษัทที่ขนาดใหญ่จะมีการจัดการภายในองค์กรที่ดี มีกระบวนการหลากหลายกระบวนการในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร รวมทั้งมีฝ่ายตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร (เช่น ผู้ถือหุ้น และ คณะกรรมการตรวจสอบ เป็นต้น) หลายฝ่าย จึงทำให้ผู้บริหารทำการจัดการกำไรได้ลำบากขึ้น (น้อยลง) กว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท กับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดทั้ง 2 แนวคิด คือ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) นั้น พบว่าทั้ง 2 แนวคิดให้ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่เหมือนกัน กล่าวคือ ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างการจัดการกำไร กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} > 0.05$) ดังนั้นจึง **ปฏิเสธ** สมมติฐานการวิจัย ที่ว่า การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในกรณีใดก็ไม่ส่งผลต่อการจัดการกำไร ซึ่งอาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big 4) อาจนำไปสู่การเพ่งเล็ง หรือพิจารณาเป็นพิเศษของหน่วยงานกำกับดูแล หรือผู้ใช้งบการเงินอื่นๆ ว่าบริษัทจะมีการจัดการกำไรหรือไม่ ซึ่งจะกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินเหล่านั้น เนื่องจากขนาดของสำนักงานสอบบัญชีก็ส่งผลต่อความมั่นใจของผู้ลงทุน และผู้ใช้งบการเงินอื่นๆ ถึงแม้ว่าจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีอื่นก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ DeAngelo (1981) และ Krishnan และ Schauer (2000) ที่ว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่จะมีคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดเล็ก บริษัทจึงไม่ทำการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีโดยมีสาเหตุมา

จากการจัดการกำไรของบริษัท หรือความขัดแย้งกันระหว่างบริษัทกับผู้สอบบัญชีในการเลือกใช้นโยบายการบัญชีสำหรับบริษัท นอกจากนี้ผลของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตามแนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) นั้นอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากค่า β เป็นบวก ส่วนตามแนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) นั้นการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามเนื่องจากค่า β เป็นลบ และตัวแบบในแต่ละแนวคิดสามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารได้ประมาณร้อยละ 19.0 และ ร้อยละ 7.50 ตามลำดับ โดยผลลัพธ์ที่มีความแตกต่างกันของทั้ง 2 แนวคิดอาจมีสาเหตุมาจากวิธีการในการคำนวณค่ารายการคงค้างทั้งหมดของแนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) นั้นมีความแตกต่างกัน

4.2.1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด โดยมีตัวแบบการวิจัย ดังนี้

ตัวแบบที่ 1

$$DCA_{BS} = \beta_0 + \beta_1(PRIOR_t) + \beta_2(\Delta CEO_t) + \beta_3(\Delta ACINDEP_t) + \beta_4(GROWTH_t) + \beta_5(\Delta CFO_t) + \beta_6(LEV_t) + \beta_7(SIZE_t) + \varepsilon_t$$

ตาราง 4.15 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง (Predicted relation)	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Errors)	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)	p-value
Constant	None	1.177	0.915	-	0.200
PRIOR	+	0.066	0.119	0.038	0.580
Δ CEO	+	-0.040	0.150	-0.017	0.793
ACINDEP	+	-0.0000186	0.001	-0.001	0.989
GROWTH	+	0.048	0.107	0.029	0.657
Δ CFO	+	-0.527	0.446	-0.076	0.239
LEV	+	0.251	0.040	0.431	0.000***
SIZE	+	-0.125	0.096	-0.085	0.195

*** บ่งบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จำนวนประชากร = 200 งบการเงิน

R = 0.467, R² = 0.218, Adjusted R² = 0.190

p-value ของตัวแบบ = 0.000

จากตาราง 4.15 ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ผลการทดสอบความสัมพันธ์โดยแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ความเหมาะสมของตัวแบบ และ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1.3.1 ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 1 ซึ่งใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

จากตาราง 4.15 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) จากผลการทดสอบจึงทำให้สามารถสรุปได้ว่าการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร เมื่อพิจารณา ค่า Adjusted R² = 0.190 สามารถอธิบายได้ว่าร้อยละ 19 % ของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว

4.2.1.3.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

จากตาราง 4.15 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ที่ว่า:

สมมติฐานที่ 2

H_{2o}: การจัดการกำไรไม่มีความสัมพันธ์กับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน

H_{2a}: การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน

การพิจารณาผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในส่วนนี้จะใช้ค่า p-value ในการพิจารณาเช่นเดียวกัน แต่จะพิจารณาแยกเป็นแต่ละตัวแปร จากตาราง 4.15 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวัง คือ ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ และอัตราส่วนทางการเงิน ส่วนการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง โดยอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรเพียงแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันเนื่องจากมีค่า β เป็นบวก หรืออาจกล่าวได้ว่าถ้าบริษัทมีอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินสูง (บริษัทมีหนี้สินรวมสูง) จะมีแนวโน้มที่บริษัทจะทำการจัดการกำไรสูงขึ้น หรือในทางตรงกันข้ามถ้าบริษัทมีหนี้สินรวมต่ำก็มีแนวโน้มที่บริษัทจะทำการจัดการกำไรต่ำลง หรือไม่ทำการจัดการกำไร และอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของผู้บริหารได้เพียงร้อยละ 19 เนื่องจากอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญ

ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ส่วนตัวแปรอื่นซึ่งได้แก่ ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ

ผู้บริหาร) อย่างมีนัยสำคัญ และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน ดังนั้นจึง ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากไม่ว่าบริษัทจะได้รับความเห็นจากผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นแบบใดก็ไม่ม่มีผลต่อการจัดการกำไร ดังที่ปรากฏในการทดสอบค่าสถิติข้างต้น

ผลการทดสอบตัวแปรควบคุม พบว่าตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางที่คาดหวัง ได้แก่ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ และอัตราส่วนทางการเงิน ส่วนตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับที่คาดหวัง ได้แก่ การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท ส่วนตัวแปรควบคุมที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) คือ อัตราส่วนทางการเงิน แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนทางการเงินแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางการเงินของบริษัทว่าบริษัทมีแหล่งเงินทุนจากไหนบ้าง ถ้าอัตราส่วนทางการเงินนี้มีค่าสูงกว่า 0.50 แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีแหล่งเงินทุนมาจากหนี้สินเป็นส่วนมากจึงทำให้บริษัทเกิดความเสี่ยงในการบริหารเงินทุน และการดำเนินงาน รวมถึงอาจเกิดปัญหาสภาพคล่อง และการดำเนินงานต่อเนื่องได้ จึงอาจทำให้บริษัทมีการจัดการกำไร เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะผู้ลงทุนมีความเชื่อมั่นในบริษัท

4.2.1.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด โดยมีตัวแบบการวิจัย ดังนี้

ตัวแบบที่ 2

$$DCA_{CF} = \beta_0 + \beta_1(PRIOR_t) + \beta_2(\Delta CEO_t) + \beta_3(\Delta ACINDEP_t) + \beta_4(GROWTH_t) + \beta_5(\Delta CFO_t) + \beta_6(LEV_t) + \beta_7(SIZE) + \varepsilon_t$$

ตาราง 4.16 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนกับการจัดการกำไร โดยใช้แนวกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง (Predicted relation)	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Errors)	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)	p-value
Constant	None	1.130	0.470	-	0.017
PRIOR	+	0.173	0.061	0.202	0.005***
Δ CEO	+	-0.039	0.077	-0.035	0.610
ACINDEP	+	0.000	0.001	0.026	0.710
GROWTH	+	0.062	0.055	0.077	0.263
Δ CFO	+	-0.957	0.229	-0.280	0.000***
LEV	+	-0.013	0.021	-0.047	0.518
SIZE	+	-0.113	0.050	-0.156	0.024***

*** บ่งบอกถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จำนวนประชากร = 200 งบการเงิน

$R = 0.377$, $R^2 = 0.142$, Adjusted $R^2 = 0.111$

p-value ของตัวแบบ = 0.000

จากตาราง 4.16 ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ผลการทดสอบความสัมพันธ์โดยแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ความเหมาะสมของตัวแบบ และ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1.4.1 ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 2 ซึ่งใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

จากตาราง 4.16 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) จากผลการทดสอบจึงทำให้สามารถสรุปได้ว่าการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร เมื่อพิจารณา ค่า Adjusted $R^2 = 0.111$ สามารถอธิบายได้ว่าร้อยละ 11.10 ของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ดังที่แสดงในตัวแบบข้างต้น

4.2.1.4.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

จากตาราง 4.16 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ที่ว่า:

สมมติฐานที่ 2

H₂₀: การจัดการกำไรไม่มีความสัมพันธ์กับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน

H_{2a}: การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน

การพิจารณาผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในส่วนนี้ก็จะใช้ค่า p-value ในการพิจารณาเช่นเดียวกัน แต่จะพิจารณาแยกเป็นแต่ละตัวแปร จากตาราง 4.16 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวัง คือ ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ส่วนการเปลี่ยนแปลงประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ อัตราส่วนทางการเงิน และขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง โดยความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเนื่องจากมีค่า β เป็นบวก หรืออาจกล่าวได้ว่าถ้าบริษัทได้รับความเห็นจากผู้สอบบัญชีในปีก่อนเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไป หรือแบบไม่มีเงื่อนไขแต่มีวรรคเน้นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง จะมีแนวโน้มที่บริษัทจะทำการจัดการกำไร แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าบริษัทได้รับความเห็นจากผู้สอบบัญชีในปีก่อนในแบบไม่มีเงื่อนไข หรือมีวรรคเน้นในเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ใช่เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง จะไม่มีแนวโน้มที่บริษัทจะทำการจัดการกำไร แต่การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้ามกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเนื่องจากมีค่า β เป็นลบ หรืออาจกล่าวได้ว่าถ้าบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานสูงขึ้น จะมีแนวโน้มว่าบริษัทจะทำการจัดการกำไรต่ำลง หรือไม่ทำการจัดการกำไร ในทางตรงกันข้ามถ้าบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานลดลง จะมีแนวโน้มว่าบริษัทจะทำการจัดการกำไรสูงขึ้น นอกจากนี้ ถ้าบริษัทมีขนาดใหญ่ จะมีแนวโน้มที่

บริษัทจะทำการจัดการกำไรที่ต่ำลง หรือทำได้ยากขึ้น ในทางกลับกันถ้าบริษัทมีขนาดเล็กกว่า จะมีแนวโน้มที่บริษัทจะทำการจัดการกำไรที่สูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามตัวแปรดังกล่าวก็สามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารได้เพียงร้อยละ 11.10 เท่านั้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานแล้วพบว่า การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด ($Beta = -0.957$) ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามทีรองลงมาคือความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน ($Beta = 0.173$) และขนาดของบริษัท ($Beta = -0.113$) ตามลำดับ

ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ส่วนตัวแปรอื่นซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ และอัตราส่วนทางการเงิน เป็นตัวแปรที่พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร) อย่างมีนัยสำคัญ และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน อย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} > 0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับ สมมติฐานการวิจัย ดังที่ปรากฏในการทดสอบค่าสถิติข้างต้น เนื่องจากผู้บริหารไม่ต้องการได้รับความเห็นในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณกรรมเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความตัดสินใจของผู้ซึ่งบการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ลงทุน จึงทำการจัดการกำไรหลังจากได้รับความเห็นในแบบดังกล่าวจากผู้สอบบัญชีในปีก่อน

ผลการทดสอบตัวแปรควบคุม พบว่าตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางที่คาดหวัง ได้แก่ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ส่วนตัวแปรควบคุมที่มีทิศทางและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับที่คาดหวัง ได้แก่ การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ อัตราส่วนทางการเงิน และขนาดของบริษัท ส่วนตัวแปรควบคุมที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) คือ การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และขนาดของบริษัท ซึ่งแตกต่างจากผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด การที่ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับการ

จัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) เนื่องจาก ถ้าบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น (การเติบโต) ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีความสามารถในการจัดหาเงินจากการดำเนินงานหลักของบริษัท และมีแนวโน้มที่จะสามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้ จึงไม่จำเป็นต้องทำการจัดการกำไรเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเชื่อถือในบริษัท แต่อีกนัยหนึ่ง ถ้าบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ลดลง (ไม่มีการเติบโต) ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อาจเป็นสัญญาณว่าบริษัทไม่มีความสามารถในการทำกำไร หรืออาจกล่าวได้ว่าบริษัทไม่มีความสามารถดำเนินงานต่อเนื่อง ซึ่งจะกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะผู้ลงทุน บริษัทจึงอาจจำเป็นต้องทำการจัดการกำไรเพื่อให้ภาพพจน์ของบริษัทดูน่าเชื่อถือขึ้น ส่วนการที่ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ก็เนื่องมาจากบริษัทที่ขนาดใหญ่จะมีการจัดการภายในองค์กรที่ดี มีกระบวนการหลากหลายกระบวนการในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร รวมทั้งมีฝ่ายตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร (เช่น ผู้ถือหุ้น และ คณะกรรมการตรวจสอบ เป็นต้น) หลายฝ่าย จึงทำให้ผู้บริหารทำการจัดการกำไรได้ลำบากขึ้น (น้อยลง) กว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก

จากผลการวิเคราะห์การจัดการกำไรโดยใช้แนวคิดในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด ทั้ง 2 แนวคิด คือ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) นั้นพบว่าทั้ง 2 แนวคิดให้ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ตามแนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) นั้นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างการจัดการกำไรกับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} > 0.05$) ดังนั้นจึง ปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย แต่ตามแนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) นั้นมีความสัมพันธ์กันระหว่างการจัดการกำไรกับความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} > 0.05$) ดังนั้นจึง ยอมรับ สมมติฐานการวิจัย นอกจากนี้ผลของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตามแนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) นั้นอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากค่า β เป็นบวก ส่วนตามแนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) นั้นความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ และ ขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากค่า β เป็นบวก ส่วนการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับ

สินทรัพย์ และขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางตรงข้ามเนื่องจากค่า β เป็นลบ และตัวแบบโดยใช้แต่ละแนวคิดสามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารได้ประมาณร้อยละ 19.0 และ ร้อยละ 11.10 ตามลำดับ ซึ่งอาจเนื่องมาจากวิธีการในการคำนวณค่ารายการคงค้างทั้งหมดของแนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) นั้นมีความแตกต่างกัน

ตาราง 4.17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach)	แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach)
การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี	ปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย (p-value > 0.05)	ปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย (p-value > 0.05)
การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับความเห็นจากผู้สอบบัญชีในปีก่อน	ปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย (p-value > 0.05)	ยอมรับ สมมติฐานการวิจัย (p-value < 0.05)

จากตาราง 4.17 เป็นการสรุปผลของการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ซึ่งใช้แนวคิดในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดทั้ง 2 วิธี ได้แก่ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) โดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติ ทั้งในกรณีที่ใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด จึงนำไปสู่การ **ปฏิเสธ** สมมติฐานการวิจัยที่ว่า การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี นอกจากนี้การทดสอบสมมติฐานการวิจัยยังพบว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติ ในกรณีที่ใช้แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด แต่พบว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติ ในกรณีที่ใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ใช้แนวคิดสำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด ทั้ง 2 แนวคิดที่ปรากฏในตาราง 4.13 – 4.16 ที่พบว่าการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการ

จัดการกำไรนั้น จากผลการทดสอบสมมติฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดการกำไรไม่ได้ขึ้นอยู่กับ
กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี หรืออาจกล่าวได้ว่าการจัดการกำไรไม่ได้เป็นสาเหตุของการเปลี่ยน
ผู้สอบบัญชีไม่ว่าการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจะเป็นกรณีใดก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ
Defond และ Subramanyam (1998) ที่พบว่าไม่มีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับ
ดุลยพินิจของผู้บริหารหลังจากมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในปีแรก ผู้วิจัยจึงคาดเดาว่าบริษัทอาจมี
การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 อันดับแรก (Big 4) เป็นสำนักงาน
สอบบัญชีอื่น (Non-Big 4) เพื่อลดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี จึงได้เก็บข้อมูลค่าธรรมเนียมการ
สอบบัญชีของบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในระหว่างปี 2548 - 2549 เพิ่มเติมจำนวน 38
งบการเงิน และพบว่าโดยส่วนมากแล้วเป็นบริษัทที่มีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีลดลง ซึ่งคิดเป็น
ร้อยละ 58 ของงบการเงินที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 อันดับ
แรก (Big 4) เป็นสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big 4) (22 งบการเงิน) และจากการพิจารณาใน
รายละเอียด (ดังแสดงในตาราง 4.18) พบว่าจำนวนงบการเงินในประเภทอุตสาหกรรมที่หลังจากมี
การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีแล้วมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีลดลง สูงที่สุด 2 อันดับแรก ได้แก่ พัฒนา
อสังหาริมทรัพย์ และ สื่อและสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ การลดลงของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีโดย
เฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อยละ 21 (372,192 บาท) และอุตสาหกรรมของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน
และพาณิชย์ เป็นประเภทอุตสาหกรรมที่มีร้อยละของการลดลงของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
มากที่สุด 2 อันดับแรกตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำ
ให้บริษัททำการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกำไร โดยการจัดการ
กำไรเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่อาจนำไปสู่การเพิ่มขึ้น (ลดลง) ของราคาหุ้น ซึ่งถ้าผู้ใช้งบการเงิน
โดยเฉพาะผู้ลงทุนเข้าใจในสิ่งเหล่านี้จะทำให้ทราบได้ว่าบริษัทมีฐานะทางการเงินดี หรือแย่
และยังสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการตัดสินใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการส่ง
สัญญาณ (Signaling Theory) ที่ระบุว่านักลงทุนควรศึกษาถึงพฤติกรรมที่บริษัทหรือผู้ถือหุ้นราย
ใหญ่ส่งสัญญาณถึงผู้ถือหุ้นรายย่อยโดยการกระทำพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การออกหุ้นเพิ่มทุน
เป็นต้น ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของราคาหุ้นได้

ตาราง 4.18 ประเภทของอุตสาหกรรมที่มีการลดลงของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี หลังจากทำการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน งบการเงิน	ร้อยละ	ร้อยละของการลดลงของ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	6	27.27	15.56
สื่อและสิ่งพิมพ์	4	18.18	23.82
อาหารและเครื่องดื่ม	3	13.63	13.93
ยานยนต์	3	13.63	28.68
แฟชั่น	2	9.09	4.21
วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร	1	4.55	18
วัสดุก่อสร้าง	1	4.55	6.98
ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน	1	4.55	50.98
พาณิชย์	1	4.55	50.39
รวม	22	100	

นอกจากนี้ผลการทดสอบสมมติฐานที่ใช้แนวคิดสำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด ทั้ง 2 แนวคิดข้างต้น ที่พบว่าในการคำนวณค่ารายการคงค้างทั้งหมดจากแนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) นั้นไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน กับการจัดการกำไร แต่พบว่าตัวแปรทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กันจากการใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) ในการคำนวณค่ารายการคงค้างทั้งหมดจาก ซึ่งความแตกต่างของผลการทดสอบดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากวิธีการในการคำนวณค่ารายการคงค้างทั้งหมดของแนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) นั้น มีความแตกต่างกันดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น โดยการที่ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร นั้นสามารถสรุปได้ว่าผู้บริหารไม่ต้องการได้รับความเห็นในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณเน้นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง เพราะจะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ลงทุน จึงทำการจัดการกำไรหลังจากได้รับความเห็นในแบบดังกล่าวจากผู้สอบบัญชีในปีก่อนนั้นพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาในอดีตของ Lennox (1998) ที่ว่า บริษัทใช้การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเพื่อหลีกเลี่ยงการได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไป โดยผู้บริหารไม่ต้องการที่จะได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปและผู้บริหารมีอิทธิพลต่อการแต่งตั้งผู้สอบ

บัญญัติ ผู้บริหารอาจพยายามที่จะใช้การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเพื่อหลีกเลี่ยงการได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลง หากพิจารณาแล้วพบว่าผู้สอบบัญชีคนใหม่มีแนวโน้มว่าจะไม่ให้ความเห็นเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเทียบกับผู้สอบบัญชีคนปัจจุบัน การกระทำเช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการเลือกความเห็นที่ตรงกับความต้องการของตนเอง (Opinion shopping) นอกจากนี้ผู้บริหารอาจใช้การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ผู้สอบบัญชี และหากผู้สอบบัญชีเกรงว่าจะสูญเสียลูกค้าทำให้มีโอกาสสูงที่จะออกความเห็นเป็นแบบที่ผู้บริหารต้องการ กล่าวคือผู้บริหารทำการจัดการกำไรหลังจากได้รับความเห็นจากผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขที่มีวรรณคดีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินยังคงเชื่อถือในฐานะทางการเงิน และความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัท แต่อย่างไรก็ตาม บริษัทไม่มีการจัดการกำไรหลังจากทำการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในแบบใดก็ตาม ซึ่งสาเหตุของการเปลี่ยนผู้สอบบัญชื่อนั้นอาจมีหลายประการ เช่น ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีต่อธุรกิจที่ตรวจสอบ ความขัดแย้งกันระหว่างผู้บริหารกับผู้สอบบัญชีในเรื่องต่างๆ หรือ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี เป็นต้น